

WVS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode: 12:00 uur d.d. 9 april – 12:00 uur d.d. 12 april

5.1.2e

Directie Communicatie

Vragen? Mail naar

5.1.2e

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan Covid-19 Nederlanders ziek door Covid-19 Nederlanders die het AstraZeneca-vaccin mislopen Nederlanders waarvan geplande operaties worden uitgesteld 	<ul style="list-style-type: none"> Familie en vrienden getroffen Actiecomité van huisartsen: Het Roer Moet Om LHV NVZ 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici

Samenvatting & karakterisering van de berichtgeving

- Het nieuws dat versoepeling van de lockdown langer op zich laten wachten -dan een eerder lek deed vermoeden- wordt breed uitgemeten. Uit de mediaberichtgeving blijkt dat de eerdere berichten over versoepelingen op 21 april hoopvol hadden gestemd, waarbij het openen van terrassen relatief vaak wordt genoemd. Niet onverwacht bieden media vandaag dan ook ruimte voor teleurstelling, die bijvoorbeeld in de horeca leeft. Het 'dringende appel' van de G4-steden om terrassen en andere buitenruimten te heropenen valt op en is voor De Telegraaf reden om op haar voorpagina te spreken van een 'strijd om lockdown' [tussen de G4-steden en het kabinet].
- Nadat de Nederlandse Vereniging voor Ziekenhuizen (NVZ) er eerder bij het kabinet op aandrang versoepelingen uit te stellen, zegt zij -bij monde van voorzitter Ad Melkert- dat het kabinet een verstandig besluit heeft genomen met het uitstel van de versoepelingen met minstens een week. Met de zorgen van ziekenhuizen is er de afgelopen dagen opnieuw aandacht voor de druk op de zorg.
- Afgelopen weekend plaatsen verschillende media reportages van de druk die het oplopende aantal coronapatiënten op de verpleegafdelingen en ic's legt op de reguliere zorg en het ziekenhuispersoneel. Met name de situatie in het UMC Utrecht komt prominent naar voren, waar de kans op code zwart "groter dan ooit" zou zijn, zo stelt het medisch hoofd ic aldaar. De situatie in het Utrechtse ziekenhuis trekt ook de aandacht doordat bekend wordt dat daar vrijdag zeker vier dertigers op de ic lagen. In de reportages wordt uitgebreid verteld over mensen zonder onderliggend lijden en zelfs zwangere vrouwen die met corona op de ic belanden. Ook in andere ziekenhuizen wordt opgemerkt dat mensen die met corona op de ic liggen steeds jonger zijn. Als mogelijke verklaring wordt daarbij gewezen op het feit dat steeds meer ouderen en kwetsbaren gevaccineerd zijn.
- Het besluit om 60-minners niet langer te vaccineren met AstraZeneca is nog altijd onderwerp van discussie. Huisartsen en patiënten uiten boosheid en frustratie. Actiecomité van huisartsen 'Het Roer Moet Om' plakt zondag een 'motie van afkeuring' op pand van de Gezondheidsraad, omdat zij zich zorgen maakt over de gevolgen van het besluit. Volgens de huisartsen leidt het besluit tot extra grote gezondheidsschade terwijl de complicaties 'uiterst zeldzaam' zijn. In diverse media komen 60-minners aan het woord die wel in aanmerking hadden willen komen voor het vaccin en het risico voor lief hadden willen nemen. Ook pleiten verschillende expert voor het belang van de 'eigen stem' in deze kwestie. Redactionele commentaren en columns worden aan het besluit gewijd. Zo stelt NRC dat 'de puzzel voor De Jonge steeds ingewikkelder wordt.' Ook de vaccinatiebereidheid is onderwerp van gesprek omdat de zorg leeft dat die door de negatieve berichtgeving zou kunnen afnemen. Uit een rondgang van De Telegraaf langs 8 huisartsen over de vaccinatiebereidheid, zou al blijken dat er volgens die huisartsen een flinke kentering is ontstaan in de vaccinatiebereidheid met betrekking tot het AstraZeneca-vaccin onder 60-plussers.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)

-

Informatiebehoefte
In welke informatiebehoefte wordt voorzien? ('5 vragen over...')

- Veel huisartsen worden gebeld met vragen en twijfels over het AstraZeneca vaccin. Er komen vragen binnen van 60-plussers die twijfels hebben of ze het AstraZeneca vaccin nog wel willen en of het voor hen niet gevaarlijk is? Daarnaast ook vragen van mensen die de 1^e prik al gehad hebben en of het wel veilig is om de 2^e prik te krijgen van AstraZeneca?
- Via de social mediakanalen van WVS komen vragen binnen over wanneer mensen aan de beurt zijn voor een vaccinatie?

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- De EMA meldt vrijdag dat er iemand is overleden aan bloedklachten na toediening van het Janssen-vaccin (Johnson & Johnson). Het zou volgens EMA om dezelfde tromboseklachten gaan als bij het AstraZeneca-vaccin en is, voor zover bekend, het eerste sterfgeval dat in verband wordt gebracht met het Janssen-vaccin. Er zijn in totaal vier meldingen gedaan over combinatie van trombose en een verlaagd aantal bloedplaatjes na inenting met het Janssen-vaccin. Drie van die vier gevallen deden zich voor in de VS. Het vierde geval gebeurde tijdens proeven met het vaccin, die in meerdere landen werden gehouden. Farmaceut Janssen laat vervolgens weten dat er op dat moment geen duidelijk verband is tussen haar vaccin en de bloedklachten.

- Het RIVM bevestigt aan de NOS dat zij afgelopen week is gestopt met het bijhouden van cijfers over de vaccinatiegraad van verschillende kwetsbare groepen. Daardoor zou volgens de NOS nu onduidelijk zijn hoeveel mensen in verpleeghuizen en instellingen en hoeveel mensen met medische risico's gevaccineerd zijn. Op die manier zou er geen compleet beeld meer zijn van de vaccinatiegraad onder deze groepen. Volgens de RIVM-woordvoerder is het besluit om te stoppen genomen omdat verschillende uitvoerders nu verantwoordelijk zijn voor het vaccineren van deze groepen. Het maken van de rapportage is daardoor "te complex en niet meer betrouwbaar genoeg". Het RIVM werkt aan een nieuw registratiesysteem voor meer inzicht in de vaccinatiecijfers. Dit 'COVID-vaccinatie Informatie- en Monitoringsysteem (CIMS)' is technisch klaar en moet over een aantal weken werken. Het RIVM erkent dat dit geen ideale situatie is maar bestrijdt dat er nu totaal geen zicht meer is.
- Fieldlab concludeert na de onderzoeken in het Beatrix Theater in Utrecht dat het overgrote merendeel van het publiek zich tijdens de eerste twee proefevenementen aan de gestelde maatregelen hield. Zo heeft 98,4% zich aan de instructies gehouden. Ook het aantal risicovolle contactmomenten was relatief beperkt. Op basis van de resultaten stelt Fieldlab voor dat evenementen van het type 1, buiten de lockdown, zo spoedig mogelijk weer kunnen plaatsvinden onder bepaalde voorwaarden. Zo zouden bezoekers dan onder meer van tevoren een sneltest moeten doen, moet hun testresultaat gecontroleerd kunnen worden, kan de locatie maar voor 50% gevuld zijn, moeten mondkapjes worden gedragen op bepaalde momenten en moet de locatie goed geventileerd zijn.
- Voorzitter van apothekersorganisatie KNMP, Aris Prins, zegt dat er zeker 200.000 zelftests verkocht zijn bij apotheken sinds die verkrijgbaar zijn. Volgens hem is het "gigantisch druk" in de apotheek.

Druk op de ziekenhuiszorg

- Vrijdag wordt bekend dat ziekenhuizen de ic-capaciteit nog verder uitbreiden omdat het aantal coronapatiënten in de ziekenhuizen blijft stijgen. Het Landelijk Netwerk Acute Zorg besloot het totale aantal ic-bedden verder te willen opschalen, van 1450 naar 1550 bedden. De uitbreiding betekent dat de reguliere zorg verder teruggeschroefd moet worden. Het gemiddelde ziekenhuis heeft vrijdag nog iets meer dan tien ic-bedden over. Ook uit een rondgang van de Volkskrant langs ziekenhuizen en ic-hoofden blijkt zaterdag dat ziekenhuizen zich door het stijgende aantal coronapatiënten op ic-afdelingen gedwongen zien de reguliere zorg verder af te schalen. Een deel stelt inmiddels ook hart- en kankeroperaties uit. Tot nu toe stelden ziekenhuizen vooral operaties uit voor problemen die geen acuut gezondheidsgevaar vormen voor de patiënt, zoals knie- en heupoperaties. NVIC-voorzitter Diederik Gommers zegt dat de ziekenhuizen op een punt zitten dat zij het niet meer kunnen waarmaken om operaties die je eigenlijk niet langer dan zes weken kunt uitstellen, niet af te schalen. Volgens Gommers is er simpelweg een gebrek aan personeel, onder meer door het hoge ziekteverzuim. In sommige ziekenhuizen ligt dat volgens hem boven de 10%. Medisch hoofd ic van het UMC Utrecht, Diederik van Dijk, wijst naar een tekort aan verpleegkundigen om bedden te bezetten. Zijn mensen zouden uitgeput zijn. Ook volgens een woordvoerder van Zuyderland is het ziekteverzuim hoog. Remco van Lunteren van UMC Utrecht wijst erop dat de situatie nu anders is dan tijdens de eerste golf, toen veel mensen zorg meden. Wat volgens hem ook meespeelt is dat de reguliere zorg niet meer zo ver kan worden afgeschaald als eerder, omdat dit inmiddels als onverantwoord wordt gezien.
- In verschillende mediaberichten komt druk op en/of het afschalen van reguliere zorg in verschillende ziekenhuizen uitgebreid aan bod. Het gaat om de ziekenhuizen UMC Utrecht, UMC Amsterdam, Radboudumc (Nijmegen), CWZ (Nijmegen), Slingeland (Doetinchem) en de ziekenhuizen van Zuyderland in Heerlen en Sittard-Geleen. Een woordvoerder van het UMC Amsterdam zegt dat het er daar 'niet goed uitziet'. Ook volgens medisch hoofd ic van het UMC Utrecht, Diederik van Dijk, gaat het niet goed. Hij ziet hoe "de ic's uit hun voegen beginnen te barsten". Volgens Van Dijk is de kans op code zwart in zijn ziekenhuis "groter dan ooit".
- Verschillende ziekenhuizen zien ook dat de mensen die met corona op de ic liggen jonger worden. "Bij de eerste golf zagen we met name 70-plus", meldt een woordvoerder van ziekenhuis Rivierland in Tiel. "Nu is het grootste percentage tussen de 50 en 60." Bij het CWZ was de gemiddelde leeftijd op de ic een paar weken terug nog 65, nu is dat volgens een woordvoerder gedaald naar 'begin zestig'. Medisch hoofd ic van het UMC Utrecht, Diederik van Dijk, zegt dat we af moeten van het beeld dat er enkel ouderen met corona op de ic's 'vechten voor hun leven'. Vrijdag lagen vier mensen van in de 30, onder wie zwangere vrouwen, op de ic van het UMC Utrecht. Mensen zonder medische voorgeschiedenis. In vergelijking met de vorige coronagolven ziet Van Dijk een verschil in de leeftijd van de patiënten. "Dat zijn geen 80-plussers meer. Natuurlijk liggen er ook een paar oudere mensen, maar de mensen die ik zie, zijn heel vaak onder de 60: vijftigers, veertigers, dertigers. Jonge mensen hebben weliswaar een grotere kans om te overleven dan oudere mensen, zegt Van Dijk, maar kunnen eveneens weken op de ic liggen. Volgens Van Dijk kan deze golf jonge mensen te maken hebben met de Britse variant van het virus. "...Daarnaast hebben veel ouderen nu een vaccin gehad en die zien we dus minder." In een [reportage](#) neemt De Telegraaf een 'verontrustend inkijkje' in de kelder van het UMC Utrecht, waar een waar een extra ic is ingericht; "Slechts één van de tien personen is een 'blanke oudere man met flink overgewicht' die eerder tijdens de pandemie als de 'gedoodverfde ic-kandidaat' werd gezien. Hier knokt, enkele maanden later, een doorsnee van onze samenleving om niet de laatste adem uit te blazen. Enkele bedden naast de blanke, oudere, corpulente man liggen twee op het oog fitte dertigers, van wie niet bekend is dat ze 'een medische voorgeschiedenis' hebben. Ofwel: ze hadden hoogstwaarschijnlijk geen onderliggend lijden. Levenslustig, staat in de beschrijving bij een van hen geschreven. Nu is hij doodziek, en wordt hij slapende gehouden."

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuiglijke waarnemingen)?

- Uit een [rondgang](#) van De Telegraaf langs 8 huisartsen over de vaccinatiebereidheid, zou blijken dat er volgens die huisartsen een flinke kentering is ontstaan in de vaccinatiebereidheid m.b.t. het AstraZeneca-vaccin onder 60-plussers.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

- -

Betekenisgeving

Commentaar vaccineren

- Het besluit om 60-minners niet langer te vaccineren met AstraZeneca is nog altijd onderwerp van discussie. Afgelopen weekend zijn het huisartsen die zich daar prominent in mengen. Zij zeggen 'boos' en 'gefrustreerd' te zijn dat er aan hen geen ruimte wordt geboden om samen met de patiënt de afweging te maken om wel of niet te vaccineren met AstraZeneca. Daarnaast zijn er ook experts en specialisten die pleiten zij voor het belang van de 'eigen stem' in deze kwestie. **De Landelijke huisartsenvereniging (LHV)** maakt zich vooral ook zorgen over de vaccinatiebereidheid o.a. bij 60-plussers. De LHV zegt dat huisartsen moeten 'leuren' met het AstraZeneca vaccin omdat de vaccinatiebereidheid onder de huidige doelgroep te laag is. Het LHV eist actie van het kabinet. Dit is volgens het LHV een 'inefficiënte' manier van werken. Volgens de LHV moet de informatievoorziening ook beter. De angst die er nu bij mensen is moet worden weggenomen. Volgens het LHV zijn de opkomsten wel verschillend per regio, zo is het opkomstpercentage in Drenthe bijvoorbeeld hoger dan in Rotterdam. Daarnaast zegt de LHV dat er snel een oplossing moet komen voor doelgroepen die nu niet meer gevaccineerd kunnen worden met AstraZeneca zoals mensen met het Syndroom van Down, morbide obesitas of neurologische aandoeningen, er heerst volgens het LHV erg veel verwarring. Het gaat om een relatief kleine groep, maar dat maakt volgens een woordvoerder 'het leed' niet minder. Een aantal huisartsen heeft zich verenigd in het **Actiecomité van huisartsen 'Het Roer Moet Om'**. Zij plakten zondag een 'motie van afkeuring' op het pand van de Gezondheidsraad waarin zij extra onderstrepen dat zij zich zorgen maken dat mensen jonger dan 60 niet meer gevaccineerd worden met AstraZeneca. Volgens de huisartsen leidt dit tot extra grote gezondheidsschade terwijl de complicaties 'uiterst zeldzaam' zijn. In diverse media zijn 60-minners ook zelf aan het woord die wel in aanmerking hadden willen komen voor het vaccin en het risico voor 'lief' hadden genomen. De roep om een eigen 'stem' hierin te hebben wordt door diverse experts en specialisten onderschreven: **Apotheker uit Haarlem Hanneke Luttkhuis** vindt dat 60-minners zelf de keus moeten hebben of ze een vaccin van AstraZeneca nemen. Luttkhuis zegt zich te 'verbazen' over dit besluit en stelt dat bij andere geneesmiddelen ze de keuze ook aan mensen zelf laten. Luttkhuis is een petitie gestart onder de noemer: 'Stop de vaccinatiestop'. Luttkhuis stelt ook dat het risico op trombose groter is bij anticonceptie. **Hoogleraar medische ethiek Dick Willems**, vindt ook dat mensen onder de 60 zelf zouden moeten kunnen kiezen mits ze goed op de hoogte zijn van de voor- en nadelen. Volgens Willems is het ethisch niet 'gek' om mensen zelf hun voorkeur te laten uitspreken. Via de social mediakanalen van minister De Jonge reacties over het stopzetten van AstraZeneca. Mensen geven aan zelf te willen kiezen voor AstraZeneca terwijl zij een jongere leeftijd hebben. Zij nemen de risico's graag op zich. Ook berichten van mensen die niet begrijpen waarom AstraZeneca vanaf 60 ineens wel veilig zou zijn. Zeker voor de mensen die precies op de grens vallen. Ook weer veel onduidelijkheid over het schema van vaccineren. Mensen begrijpen niet waarom de 60-plussers voorgaan als we eigenlijk van oud naar jong vaccineren. Ook omdat AstraZeneca nu bij alle oudere leeftijden in het schema staat.
- Daarnaast worden in de kranten redactionele commentaren en columns aan het besluit gewijd. Daarin richt de kritiek zich wat breder op de vaccinatiestrategie van dit kabinet. **Chef politiek AD Hans van Soest** zegt dat het te verdedigen valt dat Nederland het AstraZeneca vaccin niet meer geeft aan 60-minners omdat het kabinet het advies van de gezondheidsraad volgt en de raad er niet voor niets is. Toch wringt het kabinetsbesluit volgens wel een beetje omdat het afwijkt van een eerder advies van het EMA aldus Van Soest. Volgens van hem komt het er nu op aan en is het aan minister De Jonge om nu te laten dat de uitvoering flexibel is al is de 'priklogistiek' 'bureaucratisch' en 'log; gebleken. **NRC-columniste Rosanne Hertzberger** noemt het advies van de gezondheidsraad een goed en verantwoord advies op één klein detail na 'de context van een acute gezondheids crisis en vaccinschaarste'. **FD-columniste Sophie van Gool** zegt dat Nederland doet aan 'fijnmazig vaccineren' Codewoord voor chaos met oneindig veel doelgroepen en betrokkenen en een kafkaëske complexiteit. Daarnaast noemt ze in haar column de 'doodzonde' dat er niet gekeken is door de farmaceuten wat de verschillen aan hoe mannen of vrouwen reageren op het AstraZeneca vaccin. Alvast een 'verbeterpuntje' voor de volgende pandemie, aldus Van Gool. **Telegraaf-columniste Annemarie van Gaal**, wil dat er een vaccinatievoorrang komt voor schrijnende gevallen. Ze vraagt zich af waarom we het 'voor lief' nemen dat mensen 'vermorzeld' worden door systemen. Ze begrijpt niet dat het ministerie van VWS nog steeds geen richtlijn heeft gegeven voor 'schrijnende' gevallen zoals kankerpatiënten terwijl het ministerie een maand geleden nog zei op korte termijn met een oplossing te komen. Van Gaal snapt dat er een systeem aan het vaccinatieprogramma ten grondslag ligt en dat je het systeem niet overhoop moet halen door steeds weer veranderingen of uitzonderingen toe te staan maar ze vraagt zich af of het mogelijk is om buiten het systeem mogelijkheden te scheppen voor uitzonderingen. In het redactioneel commentaar van het NRC wordt de vaccinatiestrategie 'beschamend' genoemd: 'terwijl dit land langzamer vaccineert dan alle andere Westerse landen' zet minister De Jonge bij de geringste twijfel het proces stil.' Daarnaast spreekt het NRC verderop in hun analyse de 'hoop' uit dat minister De Jonge, huisartsen, GGD-ers, ambtenaren en deskundigen van het RIVM goede 'puzzelaars' zijn omdat de 'vaccinatiepuzzel' behoorlijk door elkaar is geschud.

- **Federatie Medisch Specialisten, ziekenhuiscoepel NVZ en NFU en de beroepsvereniging voor verpleegkundigen V&VN** doen vrijdag de oproep om te zorgen dat artsen en verpleegkundigen eerder worden gevaccineerd. Dit schreven zij in een gezamenlijke brief.
- **NVZ-voorzitter Ad Melkert** zegt vanochtend in het NOS Radio 1 journaal blij te zijn dat het kabinet versneld extra vaccins vrijmaakt voor het ziekenhuispersoneel om te voorkomen dat in de derde coronagolf nog meer personeel uitvalt. Via de social mediakanalen van minister De Jonge komen enkele positieve reacties binnen op het nieuws dat meer vaccins voor vrijgemaakt voor ziekenhuispersoneel, maar ook mensen die dit veel te laat vinden. Zij dachten bijvoorbeeld dat zorgpersoneel al lang was gevaccineerd. Ze delen bijvoorbeeld dit nieuws: Tegelijkertijd zijn er enkele mensen uit de medische risicogroep die weer het gevoel hebben dat dit ten koste gaat van hun afspraken en zij dus langer moeten wachten.

Commentaar zelftesten

- In AD uiten deskundigen hun zorgen over het gebruik van zelftests omdat de uitslag daarvan minder nauwkeurig is. Daardoor kan het voorkomen dat ten onrechte een negatieve testuitslag wordt gegeven. De experts zijn ook bang dat mensen na een positieve zelftest niet meer de moeite nemen om naar de GGD te gaan, waardoor de overheid geen zicht meer heeft op alle coronabesmettingen.

Commentaar versoepelingen

- **NVZ-voorzitter Ad Melkert** zegt vanochtend in het NOS Radio 1 journaal dat het kabinet een verstandig besluit heeft genomen met het uitstel van de versoepelingen. "...In andere landen om ons heen wordt gesproken van half mei, behalve in het Verenigd Koninkrijk. Maar daar zijn ze al verder met de vaccinatiecampagne. Dat is cruciaal."
- De **burgemeesters van Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht** hebben zondag laten weten dat de vier grote steden opnieuw "een dringend appel" doen op het kabinet om de terrassen en andere buitenruimten te heropenen. "In de dichtbevolkte gebieden hebben inwoners de buitenruimten hard nodig; zij eigenen zich deze ook toe als het weer beter wordt. Daarmee wordt de handhaving onhaalbaar en komt het lokale gezag ongewild tegenover zijn eigen inwoners te staan." De vier steden zeggen dat een "beheerste openstelling van de buitenruimten" juist noodzakelijk is om besmettingen te voorkomen, omdat hiermee ongeregelde samenkomsten tegen worden gegaan. Ook is het nodig voor "de geloofwaardigheid van het coronabeleid". De oproep krijgt steun van de **voorzitter van de raad van bestuur van het Amsterdamse ziekenhuis OLVG, Maurice van den Bosch**: "We denken dat versoepelen contrair staat op lockdown regels in belang van belasting zorg. Maar eens met BM-ers dat beheerste openstelling van buitenruimten juist kan helpen om besmettingen te voorkomen, omdat zo ongeregelde samenkomsten tegen worden gegaan" (Twitter).
- Via de social mediakanalen van VWS reacties dat mensen nieuwsgierig naar de versoepelingen die worden besproken in het Catshuis. Aan de ene kant mensen die balen dat er waarschijnlijk toch geen grote versoepelingen komen. Aan de andere kant benoemen mensen weer enkele versoepelingen waar ze nu toch echt op hopen. Dat is bijvoorbeeld fysiek onderwijs voor het hoger onderwijs, binnensport en CBR theorie-examens.